Ingigerð fingið gyltan tarv

Leiðarin á Kunningarstovuni í Tórshavn hevur júst verið í Spania eftir virðisløn, sum Kunningarstovan hevur fingið fyri gongutúrarnar, skipað hevur verið fyri. Virðislønin er ein gyltur tarvur

FERÐAVINNA
Edvard Joensen

Ingigerð á Trøðni, leiðari á Kunningarstovuni í Tórshavn, hevur verið í Spania og tikið í móti virðisløn, sum latin er fyri gongutúrar við ferðaleiðara, ið Kunningarstovan skipar fyri

Leiðarin á Kunnignarstovuni í Havn hevur verið í Spania og tikið í móti viðrisløn, Kunningarstovan hevur fingið tilluttaðað fyri at skipa fyri gongurtúrum við ferðaleiðara bæði í Havn og kring landið annars.

Ingigerð á Trøðni, leiðari á Kunningarstovuni, er í hesum døgum í Dnamark á veg heim aftur úr Spania.

Hon greiðir frá, at hon fekk fráboðan um, at Kunningarstovan hevði fingið hendan heiðurin tillutaðan, og at takast skuldi í móti virðirslønini í Spania, um Kunningarstovan skuldi hava hana.

Tað vóru latnar virðislønir til umleið 130 fólk, ið møtt vóru á samkomu í Sania, sigur Ingigerð á Trøðni. 150 fólk og stovnar vóru innstillað, men tey, sum ikki møttu, fáa so onga heiðursløn.

– Eg eri ógvuliga fegin um hesa viðurkenningina, og eg kenni meg at vera komna í sera gott selskap, sigur Ingigerð á Trøðni.

Har vóru fólk úr mestsum øllum heiminum, sigur hon. Nógv vóru úr Karibia, og sera nógv vóru bæði úr Afrika og úr Eystureuropa.

Ein teirra, sum fekk hesa virðislønina, var ein suðurafrikanari, sum hevði ein heldur øðrvísi matstovu. Talan var um eina matstovu, um lá inni í eini gjógv, sum siglast mátti til, og har inni lá so matstovan sum á einum kópalátri, greiðir Ingigerð á Trøðni frá.

Í hesum sambandi kemur hon inn á, at tað kanska kundi verið stuttligt at roynt okkurt sovorðið her hjá okkum. Vit hava umstøðurnar at gera tílíkt, vísir hon á.

Ein teirra, sum fekk virðislønina, var ein gamal fransmaður, sum í áravís hevur skipað fyri einum pianofestivali, ið er vorðin eitt tiltak, ið heimskendir pianistar kappast um at sleppa við á.

Kunningarstovan í Tórshavn hevur fingið virðislønina fyri teir gongutúrarnar við ferðaleiðara, sum skipað hevur verið fyri í áravís. Bæði gongutúrarnar út í Tinganes eins og teir túrarnar, skipað hevur verið fyri kring landið, sigur Ingigerð á Trøðni frá.

Hóast virðislønin er latin Kunningarstovuni eftir innstilling, ber ikki til at fáa at vita, hvør tað er, sum innstillað hevur, sigur Ingigerð á Trøðni. Men hon tekur aftur í aftur, at hon er sera errin og fegin um hesa viðurkenningina.å

Gistingarhúsini fáa stjørnur

Føroysku gistingarhúsini verða í næstum støðismett eftir donsku HORESTA skipanini. Tað merkir, at tey fara at fáa stjørnur, eftir hvussu støðið er

HOTELVINNA
Edvard Joensen

Føroysku gistingarhúsini verða nú støðismett eftir danskari skipan, sum gevur stjørnur eftir, hvussu fysiska støðið er. Fyrr hava tey verið mett eftir skotskari skipan, ið gongur eftir tænastuni.

Jeffrei Johannesen, leiðari á Hotel Tórshavn, Tórshavnar Sjómansheimi, er formaður í Gistingarhús og matstovufelagnum. Hann sigur, at í heyst var ein maður frá donsku HORESTA skipanini í Føroyum og metti um støðið á føroysku gistingarhúsunum. Hann gav ikki stjørnur á hesi ferðini, men kom við vegleiðingum og greiddi frá teimum krøvum, sum sett verða teimum gistingarhúsum, ið eru við í skipanini.

Tað eru nevniliga ikki øll tey føroysku gistingarhúsini, ið hava havt vitjan av hesum eftirlitsmanninum, sigur Jeffrei Johannesen. Summi teirra heildu best vera at bíða eina tíð og síggja, hvussu onnur vórðu støðismett, áðrenn tey meldaðu til, sigur hann.

Øll gistingarhúsini, hesin eftirlitsmaðurin vitjaði, kenna krøvini, sett verða teimum, sigur Jeffrei Johannesen, og nú verður so bíðað eftir, at eftirlitið kemur aftur einaferð í vár og rættiliga fer at døma hotellini og geva teimum stjørnur hareftir.

Tað eru í fyrsta umfari bara hotell, sum eru við í støðismetingini hjá HORESTA. Matsovurnar eru ikki við enn, sigur formaðurin í felagnum hjá gistingarhúsum og matstovum.

Jeffrei Johannesen sigur, at støðið á føroysku gistingarhúsunum er bara heilt hampiligt. Vit kunnu væl vera við í altjóða metingum, sigur hann.

Hann heldur ikki, at nøkur grund er til at fara at tillaga føroysku gistingarhúsini til nakra serføroyska skipan. Vit vilja verða altjóða mett, og tí skulu vit eisini hava gistingarhús á sama støði, sum onnur lond hava.

Hann metir donsku skipanina at vera góða. Eitt nú hava bæði sviar og íslendingar eisini støðismett síni hotell eftir hesi skipanini, vísir hann á.

Fleiri av føroysku hotellunum hava longu stjørnur, sum fingnar eru eftir eini skotskari skipan. Tey vórðu støðismett fyri nøkrum árum síðan, og tey klára eisini øll hesi krøvini enn.

Men hendan skipanin gekk meira upp á tænastuna. Tann danska gongur hinvegin upp á tað fysiska, so sum hvussu nógv øskubikar skulu vera, ella hvussu baðirúmið skal síggja út o.s.fr. sigur Jeffrei Johannesen.

Samgongan váttar:

Góðar inntøkur fáa mest í skattalætta

– Endamálið við ætlaða skattalættanum hjá samgonguni, er at stimbra vinnulívið, sigur Bárður Nielsen

SKATTALÆTTIN
Áki Bertholdsen
aki@sosialurin.fo

– Tað er rætt, at tað verða tær góðu inntøkurnar, sum fáa tann størsta skattalættan í krónum og oyrum.

Tað váttar Bárður Nielsen, úr sambandsflokkinum.

Eftir ætlan skuldi hann veljast til landsstýrismann í fíggjarmálum seinnapartin í gjár og sostatt verður tað hann, ið kemur at standa á odda fyri skattapolitikkinum hjá samgonguni.

Síðani samgongan varð skipað, hevur nógv verið tosað um ætlaða skattalættan, sum samgongan ætlaði at lata.

Útrokningar, sum Útvarpið og Sjónvarpið fingu Toll- og skattstovuni at gera mánadagin, vísa, at hetta ein skattalætti, sum mest kemur teimum góðu inntøkunum til góðar.

Hinvegin fáa vanligar verkamannalønir lítlan og ongan skattalætta.

Tí hava vit spurt høvuðsmannin aftanfyri skattalættan, Bárð Nielsen úr sambandslfokkinum, um hann er samdur við útrokningunum.

Og hann váttar, at í krónum og oyrum verða tað tær hægru inntøkurnar, sum fáa teir størstu skattalættarnar. Hann sigur eisini, at skattalætti, sum samgongan hevur sett sær fyri at fremja, verður í høvuðsheitinum veittur eftir teirri ætlan, sum sambandsflokkurin hevur arbeitt við nú í langa tíð nú.

Men samgongan hevur samstundis gjørt greitt, at skattalættin skal í mesta lagi kosta 60 milliónir um ári í hesum valskeiðnum, ella 240 milliónir tilsamans.

Men í útrokningunum hjá Toll- og skatt, fer ætlaða skattalættin bara í ár at kosta yvir 100 milliónir, bara í ár.

Tá ið hendan greinin varð skrivað, varð alt, sum bendi á, at tað verður Bárður Nielsen, sum skal standa á odda fyri fíggjarpolitikkinum hjá hesi samgonguni. Ætlaði skattapolitikkurin fer at geva øllum ein trivaligan skattalætta, men tað vil so vera, at tey, sum hava høgar inntøkur, fáa mest í skattalætta, sigur hann

– Tað kemur hann ikki at kosta, sigur Bárður Nielsen. Hann sigur, at samgongan hevur gjørt av, at skattalættin skal ikki kosta meiri enn 60 milliónir um árið. Vísa útrokningar, at ætlaði lættin fer at kosta meiri, verður skattalættin lækkaður, so at hann ikki kostar meiri enn 60 milliónir.

– Tað er ein treyt í samgonguni. Endamálið er at lækka skattin við teimum prosentum, sum eru nevnd í undirskjalinum til samgonguskjalið, men fer kostnaðurin upp um 60 milliónir, verður skattalættin endurskoðaður.

Stimbra vinnuna

Bárður Nielsen sigur, at endamálið við skattapolitikkinum er at gera eina meiri proportionala skipan.

– Tað gera vit, fyri at løntakarar ikki skulu gjalda so nógvan skatt av teimum síðst vunnu krónunum,

Hann sigur, at tað, sum er hent seinastu árini, er, at løntakarar hava goldið 55-ella 56% í skatti av teimum lønarhækkingum, teir hava fingið.

– Tað merkir, at hvørja ferð, ein arbeiðari hevur fingið fimm krónur í lønarhækking, eru tríggjar krónur farnar í skatti.

– Hann sigur, at hetta førir við sær, at lønartrýstið alsamt herðist.

Hann vísir eisini á, at hóast lønirnar eru nógv hækkaðar síðani 1997, er keypiorkan hjá einum arbeiðara lækkað.

– Sostatt tekur skattapolitikkurin, sum hevur verið rikin hesi seinastu árini, bæði kappingarførið undan vinnuni og arbeiðshugin frá fólki.

Bárður Nielsen sigur, at endamálið við vinnupolitikkinum er at stimbra vinnulívið.

– Tað gera vit við at forða fyri einum stórum lønarvøkstri og tað gera vit best við at lækka skattin á teimum seinast forvunnu krónum.

Hann sigur, at hetta er nú vent á høvdið, so at summi hava ført fram, at vit lækka skattin fyri at stimbra vinnulívið.

– Tað er akkurát øvugt. Vit ætla at stimbra vinnulívið fyri at skapa vøkstur. Tá ið vøksturin er skaptur, koma vit at mangla arbeiðsmegi. Men fyri at fáa fleiri arbeiðstímar burturúr arbeiðsstyrkini, sum er, mugu vit lækka skattiin á seinast forvunnu krónunum fyri at stimbra arbeiðshugin.

– Sostatt ætla vit at stimbra vinnulívið við øðrum tiltøkum, men fyri at tryggja vinnulívinum arbeiðsmegi, lækka vit skattin.

Natúrlig gongd

Annars skilst á Bárði Nielsen, at hann heldur, at tað er natúrligt, at tey, sum forvinna nógv, eisini fáa størstan skattalættan í krónum.

– Ein, sum forvinnur heilt lítið, betalir kanska bara 25-30% í skatti. Eg haldi ikki, at tað er rímiligt, at ein ein slík løn eigur at fáa skattalætta.

Annars vísa talvurnar svart upp á hvítt, hvussu skattalættin hjá samgonguni fer at ávirka ymsar lønarbólkar.

Bárður Nielsen sigur, at hesi seinastu árini hevur lønarvøksturin verið so stórur, at skattalættarnir hava onki munað, soleiðis sum undanfarna samgonga skipað teir. Í veruleikanum er veruleikin tann, at samlaða skattatrýstið er økt 3%.

– Tí virkar skattaskipanin ikki, sum ætlanin var og tí er eisini neyðugt við eini kollveltandi broyting.

Men hann vísir eisini á, at ætlaði skattalættin førir við sær, at øll fáa ein lætta. Í fleiri av talvunum hevur hann brúkt eini heilt vanlig hjún sum dømi og tær útrokningarnar vísa, at tey flestu fáa ein stóran skattalætta.

Yvirlit yvir skatt av arbeiðaralønum 1997-2004 (2008)

Kommunuskt 20 %					Nettoskattur
Árstal	Tímaløn	Ársinnt.	Skattur	Nettoinnt.	í % av innt.
1997	75,86	136.548	42.999	93.549	31,49%
1998	76,62	137.916	43.618	94.298	31,63%
1999	80,17	144.306	46.966	97.340	32,55%
2000	83,72	150.696	50.510	100.186	33,52%
2001	87,96	158.328	52.594	105.734	33,22%
2002	92,20	165.960	55.921	110.039	33,70%
2003	96,50	173.700	58.779	114.921	33,84%
2004	100,80	181.440	60.966	120.474	33,60%
2005	105,10	189.180	65.301	123.879	34,52%
2006	109,40	196.920	69.635	127.285	35,36%
2007	113,70	204.660	73.970	130.690	36,14%
2008	118,00	212.400	78.304	134.096	36,87%

Um ongar broytingar verða gjørdar í landsskattastiganum, og lønarvøksturin verður tann sami í krónum, sum í 2004, verður skattatrýstið á eini arbeiðaraløn 37% í mun til núverandi 33,6% og var hetta í 1997 einans 31,5%.

Lønar- og skattabroytingar 1997-2004 (2008)

Árstal	Lønarh. í %	Lønarh.	Skattah. nettoinnt.	av hækk.	Hækking í Marg.sk.
1997-98	1,0%	1.368	619	749	45,25%
1998-99	4,6%	6.390	3.348	3.042	52,39%
1999-00	4,4%	6.390	3.544	2.846	55,46%
2000-01	5,1%	7.632	2.084	5.548	27,31%
2001-02	4,8%	7.632	3.327	4.305	43,59%
2002-03	4,7%	7.740	2.858	4.882	36,93%
2003-04	4,5%	7.740	2.187	5.553	28,26%
2004-05	4,3%	7.740	4.335	3.405	56,01%
2005-06	4,1%	7.740	4.334	3.406	55,99%
2006-07	3,9%	7.740	4.335	3.405	56,01%
2007-08	3,8%	7.740	4.334	3.406	55,99%

Henda talvan vísir, at um landsskattastigin verður óbroyttur komandi árini, verða 56% goldin í skatti av lønarhækkingum hjá einum arbeiðara.

Hjún

Hjún	Inntøka Kona	Maður	Íalt	Minni skatt
	150000	250000	400000	
Verandi skattaskipan	45960	99360	145320	
Nýggj skattaskipan	43200	84200	127400	17920

	Inntøka	Minni skatt
	150000	
Verandi skattaskipan	45960	
Nýggj skattaskipan	43200	2760

Hjún	Inntøka Kona	Maður	Íalt	Minni skatt
	100000	300000	400000	
Verandi skattaskipan	25260	127360	152620	
Nýggj skattaskipan	23100	104700	127800	24820

	Inntøka	Minni skatt
	250000	
Verandi skattaskipan	99360	
Nýggj skattaskipan	84200	15160

Hjún	Inntøka Kona	Maður	Íalt	Minni skatt
	100000	200000	300000	
Verandi skattaskipan	25260	71360	96620	
Nýggj skattaskipan	23100	63700	86800	9820

	Inntøka	Minni skatt
	350000	
Verandi skattaskipan	155360	
Nýggj skattaskipan	128700	26660

Hesar talvurnar hevur samgongan sjálv gjørt, fyri at vísa, hvussu ætlaði skattalættin fer at ávirka ymsar inntøkubólkar